

Lääkeinformaation koordinaatioryhmän kokous 3/2023

Aika: Perjantaina 26.5.2023 klo: 9:00–10:20
Paikka: Microsoft Teams -yhteys
Läsnä: Pii Vuorela, puheenjohtaja, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
Jasmin Paulamäki, sihteeri, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
Päivi Kiviranta, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
Mirjami Tran Minh, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Jorma Komulainen, Suomalainen Lääkäriseura Duodecim
Henna Kyllönen, Suomen Apteekkariliitto
Tiina Mäkelä, Terveysalan AMK-verkosto; Laurea-ammattikorkeakoulu
Kirsi Juurinen, Keski-Suomen keskussairaala
Katriina Tarkiainen, HUS, SKFY
Essi Kariaho, Lääketietokeskus
Katri Melto-Ojalainen, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus
Marja Härkönen, Itä-Suomen yliopisto, Hoitotieteen laitos
Petra Tirkkonen, Lääketeollisuus ry

KOLME NOSTOA KOKOUKSESTA

1. Toimittajien tapaaminen

Tapaamisen suunnittelu etenee. Työnimenä on "Kuka jakaa lääkkeesi?". Napakoissa puheenvuoroissa tulisi nousta esiin konkreettisia esimerkkejä ja faktoja (esim. lukuja säästöistä), lääkkeen käyttäjän puheenvuoro, apteekin rooli tukena yms. Mikäli SOTE-ammattilaisten työryhmän kehittämisprojektien tuloksia halutaan nostaa esiin tapaamisessa, määrittelee niiden valmistuminen tapaamisen ajankohtaa.

2. Lääkeinformaatioverkoston verkkosivut ja viestintä

Verkkosivut on uudistettu, myös kieliversiot päivittyvät kesän aikana. Fimean Sic! -verkkolehden kirjoitetaan useamman artikkelin sarja Lääkeinformaatioverkostossa tuotetuista ja päivitetystä materiaaleista.

3. Lääkeinformaatioverkoston toimintakertomus 2021-2023 ja toimintasuunnitelma 2024-2026

Lääkeinformaatioverkoston työryhmiä on pyydetty omalta osaltaan valmistelemaan Lääkeinformaatioverkoston toimintasuunnitelmaa toimikaudelle 2024-2026. Tavoitteena on hyväksyä toimintasuunnitelma koordinaatioryhmä vuoden 2023 viimeisessä kokouksessa 12.12.2023. Lääkeinformaatioverkoston toimintakertomusta 2021-2023 laaditaan myös loppuvuoden 2023 aikana, mutta sen hyväksytään koordinaatioryhmän vuoden 2024 ensimmäisessä kokouksessa.

MUISTIO

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijat

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00. Kokous aloitettiin lyhyellä esittäytymiskierroksella.

2. Koordinaatioryhmän toiminta

a) Hyväksyttäväksi: Laadukkaan, potilaalle suunnatun lääkeinformaation kriteerit

Kriteerit kävivät Tutkimus ja seuranta -työryhmässä tarkastuksella. Kriteereistä päivitettiin vain lähteet, muulle ei ollut tarvetta. Päivitykset hyväksyttiin kokouksessa. Dokumentti päivitetään myös Lääkeinformatioverkoston materiaalit verkkosivulle.

b) Hyväksyttäväksi: Aiepaperi: Sosiaalihuollon ammattihenkilön (sosionomi, geronomi) tutkintoon sisältyvä lääkehoidon osaaminen

Sosiaalihuollon ammattihenkilön tutkintoon sisältyvien lääkehoidon kurssien määrässä on suurta oppilaitoskوتاista vaihtelua. Lääkehoidon opinnot voivat olla pakollisia, vapaaehtoisia tai niitä ei kuulu opintoihin lainkaan. Opintojen laajuus ei selviä opetussuunnitelmasta. Ainoa vaihtoehto on kysyä asiaa suoraan oppilaitoksista. SOSNet jäsenet ja Gero-verkosto ovat apuna tässä. Lääkehoidon opintojen määrästä olisi tärkeää saada tilannekuva, koska sosiaalihuollon ammattihenkilöt ovat mukana lääkehoitosuunnitelmissa ja osallistuvat lääkehoitojen toteutukseen. Pienryhmä tavoitteena on tuottaa tilannekuva sosiaalihuollon ammattihenkilöiden tutkintoon sisältyvästä lääkehoidon osaamisesta.

Aiepaperi hyväksyttiin kokouksessa.

c) Hyväksyttäväksi: Apteekin farmaseuttisen henkilöstön keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja, päivitys

Kysymys & muutos: Farmakologia ja Toksikologia -kirja (Medicina Oy, Toim: Koulu ja Mervaala) hyvä näkyä myös kirjana sen lisäksi, että on listattuna Terveysportin sisällöissä. Kirja on listattuna lähteissä, mutta sen painos korjataan. Kirjasta on olemassa jo 11. painos sekä painettuna että verkkokirjana.

Lähteiden ja työkalujen päivitys hyväksyttiin kokouksessa.

d) Hyväksyttäväksi: Sairaala-farmasian ammattilaisten keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja, päivitys

Lähteiden ja työkalujen päivitys hyväksyttiin kokouksessa.

e) Tilanpäivitys: (Terveys)toimittajien tapaaminen

Toimittajien tapaamisen suunnittelua on jatkettu pienryhmässä. Päivin koonti tämänhetkisistä suunnitelmista liitteenä 1. Keskustelu tiivistettynä:

- Kärkikoukku-ehdotus: "Kuka jakaa lääkkeesi?". Napakoissa puheenvuoroissa tulisi nousta esiin konkreettisia esimerkkejä ja faktoja (esim. lukuja säästöistä), lääkkeen käyttäjän puheenvuoro, apteekin rooli tukena ja apuna.
- Ajankohtaisuus: potilas- ja lääkitysturvallisuus. Hyvinvointialueet painivat henkilöstökysymysten parissa ja nämä aiheuttavat asiakkaiden lääkehoidon näkökulmasta aitoja riskitilanteita (esim. osaamisen heterogeenisuus).
- Tapaamisen ajankohta: aiepaperin "Sosiaalihuollon ammattihenkilön (sosionomi, geronomi) tutkintoon sisältyvästä lääkehoidon osaaminen" selvitys hyvä olla valmiina. Seuraavassa koordinaatioryhmän kokouksessa 19.9. kuulemme työryhmältä, millaisella aikataululla tapaaminen voidaan toteuttaa.
- Ehdotuksia tapaamisen puheenvuoroista otetaan vastaan.

f) Tilanpäivitys Lääkeinformatiofoorumi 2.11.2023

Päivämäärä vahvistettu, torstaina 2.11.2023

Tänä vuonna iäkkäät lääkkeen käyttäjät keskiöön.

Asiantuntijapuheenvuoroja 2 kpl ja vuoropuhelu ammattilainen + lääkkeen käyttäjä(t)

- Mirjami Tran Minh SOSTesta voi alkaa kontaktoida sopivia puhujia potilasjärjestöistä.
- Asiantuntijapuheenvuoron pitäjät vahvistamatta. Jasmin kontaktoi puheenvuoron pitäjät.
- Tilaisuuden ennakkoviestintä pyritään aloittamaan ennen kesälomia.

g) Tilannepäivitys: Sic! Fimean verkkolehden hyödyntäminen verkoston ulkoisessa viestinnässä

Taulukko: Sic! -julkaisusuunnitelma

MITÄ	MILLOIN	KUKA	HUOMIOITA
Mikä on Lääkeinformaatioverkosto?	05/2023	Koordinaatioryhmä Jasmin Paulamäki, Fimea Päivi Kiviranta, Fimea	
Lääkityksen ajantasaistamisen muistilista terveydenhuollon ammattihenkilölle	kesä 2023	Ajantasainen lääkitystieto –työryhmä Muistilista työryhmän vetäjä Maarit Vornanen (Pirha, sairaala-apteekki)	
Potilaan osallistumisen tarkistuslista tutkijalle	alkusyksy 2023	Mirjami Tran Minh, SOSTE (koordinaatioryhmä) Katri Hämeen-Anttila, UEF (tutkimus ja seuranta –työryhmä)	
Terveydenhuollon ammattilaisten lääketiedon lähteet ja työkalut	alkusyksy 2023	Käyttäjälähtöinen lääkeinformaatio -työryhmä	
Ohjeita turvalliseen lääkehoitoon opas ja tiivistelmät	syksy 2023	Osallisuus -työryhmä Tarja Pajunen	Materiaali on ajan tasalla, opas päivitetty 01/2023
Kanta-lääkityslistan kehitystyö	syksy 2023	Ajantasainen lääkitystieto –työryhmä	Kanta-lääkityslistan kehitystyö
Sosiaalihuollon tutkintoon sisältyvä lääkehoidon osaaminen		SOTE-ammattilaiset	
Kooste: Lääkehoidon osaamisen varmistamisen menetelmät		SOTE-ammattilaiset	
Terveydenhuollon ammattihenkilöiden valmentamisen lääkkeenkäyttäjäkeseeseen lääkehoidon toteutukseen		SOTE-ammattilaiset	
Yhteenveto käytössä olevista tai kokeilluista yhteistyömalleista apteekkien ja muun terveydenhuollon välillä		SOTE-ammattilaiset	Keskusteltava lähdetäänkö materiaalia päivittämään vai poistetaan
Kuvaus terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja pitkäaikaissairaalan roolista lääkehoitoprosessissa		SOTE-ammattilaiset	Onko tarvetta päivittää?

Jasmin ja Päivi ovat yhteydessä työryhmien puheenjohtajiin ja sihteereihin sekä pyytävät tarvittaessa Sic! -toimitusta kirjoitusavuksi.

3. Lääkeinformaatioverkoston verkkosivut

Lääkeinformaatioverkoston [verkkosivut](#) on uudistettu, myös kieliversiot päivittyvät kesän aikana. Lisäksi on uudistettu Lääkeinformaatioverkoston materiaalit -sivu, mm. keskeiset lääketiedon lähteet tulevat löytymään pdf-tilukoiden lisäksi myös suoraan verkkosivulta.

4. Turvallinen lääkehoito opas – vuoden 2020–2021 päivitysprosessi

Päivi esitteli oppaan päivitysprosessin (Liite 2). Nostoja keskustelusta:

- Turvallinen lääkehoito opas on suositus, mutta sosiaali- ja terveydenhuollossa sitä pidetään viranomaisen määräyksen tasoisena dokumenttina. Myös valvova viranomainen käyttää sitä valvontatyönsä pohjana.
- PAKES tekee mittareita asiakas ja potilasturvallisuudelle. Oppaassa esiintyy tekstin tulkitaan liittyviä ongelmia, esimerkiksi henkilöstölle tarkoitettujen lääkkeiden varaamisesta yhteisiin tiloihin eli oppaan suositukset on ymmärretty eri tavoin.

5. Työryhmien kuulumiset koordinaatioryhmälle

a) Ajantasainen lääkitystieto muodostaa perustan järkevälle lääkehoidolle

Työryhmässä on valmistunut Lääkehoidon tarkistamisen muistilista SOTE-ammattilaisille A4 -koossa. Muistilistan kieliversiot (ruotsi ja englanti) sekä A6 -taskukortti julkaistaan vielä ennen kesälomakautta. Muistilista löytyy myös Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen sivuilta. Työryhmä toivoo, että verkosto edistää muistilistan käyttöönottoa.

b) Lääkkeen käyttäjän osallisuus varmistaa lääkehoidon onnistumisen

Työryhmä aikoo edistää Ohjeita turvalliseen lääkehoitoon oppaan ja sen vieraskielisten tiivistelmien tunnettuutta ja käyttöönottoa. Pohdinnasta on mm. markkinointivideot. Työryhmän jäsenistä moni on mukana ylläpitämässä Tunne lääkkeesi fb sivua. Työryhmässä on myös valmisteilla kiertoartikkeli perintötekijöiden vaikutuksesta lääkehoitoon. Työryhmä myös seuraa suomenkielisen adherenssi (hoitoonsitoutuminen) lomakkeen valmistamista sote-ammattilaisten käyttöön.

c) Luotettava lääkeinformaatio on käyttäjälähtöistä ja oikein suunnattua

Työryhmän toimenpiteet ovat edenneet hyvin ja ne saadaan loppuun toimikauden päättyessä. Toimintakertomuksen kirjoittaminen on aloitettu ja pohdittu seuraavan kauden toimintasuunnitelmaa.

Essi nosti kysymykseksi ja keskusteluun koordinaatioryhmälle, mitä voimme tehdä tekoälyyn liittyen (mitä haasteita ja miten voimme hyödyntää). Sovittiin, että aiheeseen palataan syksyn ensimmäisessä kokouksessa. Työryhmän jäseniä on mukana kiertoartikkeleissa ”Digitalisatiosta ratkaisuja lääketiedon ongelmiin?” ja ”Kannattaako ChatGPT:n kanssa jutella lääkkeistä?”, jotka on tarkoitus saada pian verkoston jäsenille julkaistavaksi.

d) Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöllä on työtehtävän edellyttämä lääkehoidon osaaminen

Työryhmällä on kaksi kehittämisprojektia menossa: toisen aiopaperi hyväksyttiin kohdassa 2 b) ja toinen liittyy lääkehoidon osaamisen varmistamisen työkalujen arviointiin ja arviosta kootavaan suositukseen. Lääkehoidon osaamisen varmistamisen työkaluissa on vaihtelua; osa on laadukasta materiaalia, osassa on puutteita. Suosituksen osalta mietitään vielä sisältöä.

Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen kanssa on tehty vertailua työryhmän tekemän työn päällekkäisyydestä keskuksen edistämään asiakas- ja potilasturvallisuusstrategiaan. Päällekkäisyyttä ei ole.

e) Tutkimus ja seuranta

Työryhmä toimii pienryhmissä. Tutkimusstrategian päivittämisen tarpeiden osalta on tehty vierailuja muihin työryhmiin. Tutkimusten kriittinen lukutaito -seminaarin suunnittelua on aloitettu. Työryhmä on myös osallistunut Lääkebarometri 2023 väestökyselyn kysymyksien päivittämisprosessiin. Työryhmä toteuttaa myös kyselyn Lääkeinformaatioverkoston jäsenille lääkeinformaatiostrategian 2021-2026 toteutumisesta ja verkoston toiminnasta toimikauden 2021-2023 aikana vuodenvaihteen tienoilla.

f) Lääkealan viestijät

Työryhmä on mukana toimittajien tapaamisen suunnittelussa ja tekee yhteistyö muiden työryhmien kanssa materiaalien viestinnän suunnittelussa. Verkostolla on hyvää materiaalia paljon,

verkkosivujen järjestely uudestaan sekä alustan vaihtuminen syksyllä 2023 parantavat myös hakutoimintaa. Saamme materiaalit toivottavasti entistä paremmin hyötykäyttöön.

6. Seuraavat kokousajankohdat

a) Koordinaatioryhmän kokoukset

Kokous 4/2023, 19.9.2023 klo 13.00–14.50, lähitapaaminen: kokoushuone Tiikka, Fimea, Mannerheimintie 166, Helsinki. Aloitetaan yhteisellä kokouskahvilla klo 12.30 lähtien. Lisäksi Teams-yhteys mahdollinen.

Carita Linden-Lahti HUS:sta tulee esittelemään asiakas- ja potilasturvallisuusstrategiaa ja sen kehittämistoimenpiteitä. Pyritään tunnistamaan (ja välttämään) päällekkäistä työtä lääkeinformaatiostrategian kehittämistoimenpiteiden kanssa. Toivomme, että mahdollisimman moni pääsisi osallistumaan paikan päälle ja tapaamaan koordinaatioryhmän jäseniä kasvotusten.

Kokous 5/2023, 12.12.2023 klo 13.00–14.50, Teams -yhteys, esityslistassa mm. Lääkeinformaatioverkoston toimintasuunnitelman 2024–2026 hyväksyminen

b) Työryhmien puheenjohtajien ja sihteerin kokous

31.8.2023 klo 9.00–11.00, Teams -yhteys

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.20. Hyvää kesää kaikille!

Liitteet **Liite 1.** Lääkeinformaatioverkoston ja toimittajien tapaaminen_26 05 23 (pdf)
Liite 2. Turvallinen lääkehoito_opas_päivitysprosessi (pdf)

Kansallisen Lääkeinformaatioverkoston ja toimittajien tapaamisen suunnittelu

Tilannekatsaus

26.5.2023

Valmistelut

- Tavoite:
 1. Tietoisuuden kasvattaminen Kansallisen Lääkeinformaatioverkoston toiminnasta ja tuottamista erinomaisista materiaaleista
 2. Nostaa verkostona esiin tärkeitä, ajankohtaisia teemoja.
- Idea toimittajille järjestettävästä etätapaamisesta sai kannatusta koordinaatioryhmän kokouksessa 14.3.2023
- Suunnitteluryhmä:
 - Piia Vuorela, Fimea
 - Petra Tirkkonen, Lääketeollisuus ry
 - Taru Vanhala, Suomen Apteekkariliitto
 - Katri Melto-Ojalainen, Etelä-Karjalan hyvinvointialue, SOTE-ammattilaisten työryhmän pj.
 - Jasmin Paulamäki, Fimea
 - Katja Lindgren-Äimänen, Fimea
 - Anna Tamminen, Fimea
 - Päivi Kiviranta, Fimea

Lääkealan viestijät –työryhmän terveiset

- Lääkeasiat kiinnostavat mediassa.
- Tapaamista ei kannata järjestää vain terveystoimittajille. Suurin osa toimittajista on tänä päivänä yleistoimittajia.
- Toimittajat tulevat enää harvoin paikan päälle, siksi tapaaminen kannattaa järjestää etänä.
- Toimijille tarvitaan houkutteleva koukku, valmis uutinen, miksi he osallistuisivat tapaamiseen.
 - Valitettavasti verkoston materiaalit eivät voi olla se uutinen, mutta toki mukana uutisessa.
- Uutisen tulisi olla tuore tai sisältää uuden näkökulman ja konkreettisia esimerkkejä.
- Lääkeinformaatioverkostolla tulee olla yhteinen kanta uutisesta
 - yhtenäinen viesti

Teemana: Kuka jakaa lääkkeesi?

- Tilaisuus max 60 minuuttia, 4 x 10 min puheenvuorot ja 20 min aikaa kysymyksille ja keskustelulle
- Puheenvuorot tukemaan teemaa:
 - Vastuu on yhteinen ja poikkihallinnollinen
 - Olisi hyvä saada mukaan faktoja, lukuja (säästöjä), konkreettisia esimerkkejä
 - Potilaan/lääkkeen käyttäjän/asiakkaan puheenvuoro
 - Apteekin rooli tukena ja apuna – mm. hoitokotiyhteistyö
 - Lääkeinformaatioverkosto – mm. materiaalit, jotka tukevat viestiä/viestejä sekä nostona verkoston laajuus (laajin lääkealan verkosto Suomessa).

© GettyImages/937868004_MicroStockHub

Huomioidaan

- Verkostossa työn alla:

Näiden aikataulu?

- SOTE-ammattilaisten työryhmä on tutustunut SOTE-ammattilaisten lääkehoidon osaamisen varmistamisen järjestelmiin. Koonti on valmis. 15.5. työryhmä sopii jatkotyöstöstä.
 - Sama työryhmä on käynnistämässä selvityksen sosiaalialan ammattihenkilöiden tutkintoon sisältyvistä lääkehoidon opinnoista (erityisesti geronomien ja sosionomien opinnot). Nykyisessä työntekijäpulassa lääkehoidon opintojen sisällyttäminen tutkintoon olisi tärkeää.
- Linkitys hallitusohjelmassa esiin nouseviin lääkeasioihin

Koordinaatioryhmään keskusteluun ja päätettäväksi

- Teema/uutinen - Kuka jakaa lääkkeesi?
- Alustajat – Ehdotukset?
- Ajankohta – pystytäänkö sopimaan ajankohtaa elokuun lopusta/syyskuun alusta?

© GettyImages/filistimlyanin

Toiminta on strategian mukaista

Lääkkeen käyttäjä lääkeinformaation keskiöön

Kansallinen lääkeinformaatiostrategia 2021–2026

- **Vastaa toimenpiteisiin (esim.):**
 - Viestimme ajankohtaisista ja kansallisesti merkittävistä lääkehoidon asioista.
 - Osallistumme tarpeiden ja resurssien mukaan sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen aikana tehtävään kehittämistyöhön, jossa varmistetaan lääkeinformaation toteutuminen lääkehoidon aikana.
 - Viestimme olemassa olevien, luotettavien lääketiedon lähteiden ja työkalujen hyödyntämisestä käytännössä.

Lääkkeen käyttäjä lääkeinformaation keskiöön

Kansallinen lääkeinformaatiostrategia
2021–2026

FIMEA KEHITTÄÄ
ARVIOI JA INFORMOI
2/2021

Kiitos!

Päivi Kiviranta, FT, kehittämisasiantuntija
Lääkeinformaatioverkoston koordinaattori
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
paivi.kiviranta@fimea.fi
puh. 029 522 3522

Turvallinen lääkehoito opas

Vuoden 2020-2021 päivitysprosessi ja
tämänhetkinen päivitystarpeen arviointi

26.5.2023

Päivitysprosessi 2020-2021

- Opas päivitettiin Fimean koordinoimassa projektissa sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta. Mukana olivat myös Valviran ja Aluehallintovirastojen asiantuntijat.
- Päivitetty Turvallinen lääkehoito -opas julkaistiin sosiaali- ja terveysministeriön [julkaisusarjassa](#) helmikuussa 2021.
- Oppaan tavoitteena on tukea kaikkia lääkehoitoa toteuttavia yksiköitä turvallisen lääkehoidon varmistamisessa. Oppaan liitteenä on lääkehoitosuunnitelman mallipohja.
- Opas on suositus, jonka tavoitteena on parantaa lääkitysturvallisuuskäytäntöjä entisestään.
- [Fimean verkkosivustolla](#) on julkaistu oppaan käyttöä tukevat materiaalit ja usein kysytyt kysymykset. Sivusto on toteutettu yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, Valviran, Aluehallintovirastojen sekä Potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiskeskuksen kanssa.

Päivitystarpeen arviointi

- Fimea valvoo lääkealan toimijoita, mutta emme valvo lääkehoitoa toteuttavia yksiköitä. Viestit päivittämistarpeista on hyvä pääsääntöisesti toimittaa Valviralle ja Aluehallintovirastolle.
- Edellisen koordinaatioryhmän kokouksen jälkeen, Valviran ja Avin edustajilta on kysytty, onko heille tullut viestiä oppaan päivittämistarpeista.
- Vastausten perusteella oppaan päivittämiselle ei ole akuuttia tarvetta.
 - Oppaassa on joissakin kohdin mainittu kunta, kuntayhtymä, sairaanhoitopiiri, kunnan terveydenhuollon johto jne. kohdissa, joissa nyt tulisi olla hyvinvointialue, mutta tämän perusteella ei nähdä tarvetta päivittämiselle (ei pitäisi aiheuttaa tulkinnanvaraisuutta).
- Kun päivitys tulee taas ajankohtaiseksi, asian olisi hyvä edetä ministeriöön niin, että päivitystyöhön saadaan nimettyä virasto, toimeksianto ja riittävät resurssit.

Kiitos!

Päivi Kiviranta, FT, kehittämisasiantuntija
Lääkeinformaatioverkoston koordinaattori
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
paivi.kiviranta@fimea.fi
puh. 029 522 3522